

Tájékoztató a modellváltó egyetemek közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelezettségei tárgyában

Számos magyar egyetem 2021. augusztus 1-jével költségvetési szerve jogállásból alapítványi fenntartású intézménnyé alakult át. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 4. § (1) bekezdés d) pontja alapján felsőoktatási intézményt önállóan vagy más jogosulttal együttesen Magyarországon nyilvántartásba vett alapítvány, vagyonkezelő alapítvány, közalapítvány vagy vallási egyesület alapíthat. Az átalakult szervezet a továbbiakban már nem állami egyetem, hanem alapítványi fenntartású magán felsőoktatási intézmény, amelynek fenntartója és tulajdonosa az alapítvány. Az Nftv. 5. § (1) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény, valamint a felsőoktatási intézmény 94. § (2c) bekezdésben meghatározott szervezeti egysége jogi személy.

Az Nftv. 94. § (2c) bekezdése értelmében: *„a magán felsőoktatási intézmény szervezeti egységét - ide nem értve a 14. § (3) bekezdés szerinti, törvény alapján jogi személyiségű szervezeti egységként működtetett köznevelési intézményt, szakképző intézményt - a magán felsőoktatási intézmény alapító okirata jogi személlyé nyilváníthatja. A szervezeti egység jogi személyiségét az alapító okirat, illetve annak módosításának az oktatási hivatal általi bejegyzése révén szerzi meg”.*

A fenntartói átalakulás egyik további következménye, hogy az egyetem a továbbiakban már nem tartozik közvetlenül az államháztartás központi alrendszerébe. Az Nftv. 95. § (3) bekezdése azt is rögzíti, hogy: *„a magán felsőoktatási intézmény a rendelkezésére bocsátott vagyonnal - az alapító okiratában meghatározottak szerint, illetve ha állami vagyonnal rendelkezik, az államháztartásra vonatkozó előírások megtartásával - költségvetésének keretei között önállóan gazdálkodik”.* A gazdálkodás átalakulása számos gyakorlati változással is együtt jár (ideértve akár azt is, ha az érintett egyetem számlavezető pénzügyi intézmény keretében lett).

1. Magyarország Alaptörvényének VI. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Az információszabadság elsődleges rendeltetése az állam, a közpénzek felhasználásának átláthatósága.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 5. pontja leszögezi, hogy az állami feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy gazdálkodására vonatkozó adat is közérdekű adatnak minősül.

Az Infotv. 26. § (1) bekezdés alapján a közfeladatot ellátó szervnek lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot – az e törvényben meghatározott kivételekkel – erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.

Az Nftv. 2. § (2) bekezdése értelmében (2) a felsőoktatás rendszerének működtetése az állam, a felsőoktatási intézmény működtetése a fenntartó feladata.

A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványokról szóló 2021. évi IX. törvény (a továbbiakban: KEKVA tv.) céljai és alapelvei között szerepel, hogy:

„1. § (1) Az állam elismeri a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok társadalmi értékteremtő szerepét, és támogatja a közfeladat ellátásukat és céljaik megvalósítását.

(2) Az állam az (1) bekezdésben foglaltak érvényre juttatása érdekében védi a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok, mint sajátos magánjogi jogalanyok jogintézményét és magánjogi autonómiáját, és biztosítja a működésükhöz szükséges jogszabályi környezet, ideértve azok szervezeti, vagyoni és működési függetlenségét.

(3) Közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány létrehozása során az alapító, illetve a csatlakozó biztosítja a közfeladat ellátásához szükséges vagyonelemeket és finanszírozási eszközöket.

(4) Magyarország mindenkori költségvetésének tervezésekor előresorolt tényező a közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok vagyonkezelés útján történő, illetve a közfeladat ellátásához közvetlenül szükséges finanszírozási feltételeinek a biztosítása.”

Az egyes felsőoktatási intézmények és egyes közfeladatot ellátó közérdekű alapítványok működéséhez szükséges feltételek és forrás biztosításáról szóló 2021. június 30-tól hatályos 1413/2021. (VI.30.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat)¹ a vagyonjuttatásról szóló 2021. évi XIII. törvény 1. §-ában, valamint a 2006. évi LXV. törvény 1. § (1a) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva, a KEKVA tv. 3. §-a alapján a különböző egyetemekhez rendeltén létrehozta az azokhoz tartozó alapítványokat.

A KEKVA tv. 5. § (1) bekezdése alapján az e törvény hatálya alá tartozó alapítvány csak közérdekű célra alapítható. Minden alapítvány esetében önálló jogszabály rendezi a további részleteket, de az egyes jogszabályok 1. § (1) bekezdésében megtalálható, hogy *„az Országgyűlés felhívja - a KEKVA tv. alapján - a Kormányt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket az egyetemhez tartozó saját alapítvány létrehozására.*

(2) Az Alapítvány alapítása során az állam képviselőjében a felsőoktatással összefüggő feladat- és hatáskörök tekintetében oktatásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) jár el.”

A KEKVA tv. 4. § (1) bekezdése szerint az alapítvány létesítéséhez az alapítvány javára legalább 600 millió forintnak megfelelő vagyont kell rendelni (tőkeminimum).

Az ismertett jogszabályhelyek alapján megállapítható, hogy a modellváltó egyetemek egyrészt közpénzből alapított és fenntartott, másrészt a továbbiakban is egyértelműen közfeladatot ellátó szervnek minősülnek. Fenntartóik a Magyar Állam által - a KEKVA

¹ Az érintett egyetemek listája az Nftv. 117/C. § (1) bekezdésének megfelelően a Korm. határozat 2. pont szerint:

- a) a Budapesti Gazdasági Egyetem fenntartói jogát a Budapesti Gazdasági Egyetemért Alapítványra,
- b) a Debreceni Egyetem fenntartói jogát a Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért Alapítványra,
- c) a Dunaújvárosi Egyetem fenntartói jogát a Dunaújvárosi Egyetemért Alapítványra,
- d) a Magyar Táncművészeti Egyetem fenntartói jogát a Magyar Táncművészeti Egyetemért Alapítványra,
- e) a Nyíregyházi Egyetem fenntartói jogát a Nyíregyházi Egyetemért Alapítványra,
- f) az Óbudai Egyetem fenntartói jogát a Rudolf Kalman Óbudai Egyetemért Alapítványra,
- g) a Pécsi Tudományegyetem fenntartói jogát az Universitas Quinqueecclesiensis Alapítványra,
- h) a Semmelweis Egyetem fenntartói jogát a Nemzeti Egészségügyi és Orvosképzésért Alapítványra,
- i) a Szegedi Tudományegyetem fenntartói jogát a Szegedi Tudományegyetemért Alapítványra,
- j) a Testnevelési Egyetem fenntartói jogát a Testnevelési Egyetemért Alapítványra,
- k) a Tokaj-Hegyalja Egyetem fenntartói jogát a Tokaj-Hegyalja Egyetemért Alapítványra

tv. felhatalmazása szerint - alapított közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítványok. Az alapítvány is közpénzből alapított, közpénzzel gazdálkodó és közfeladatot is ellátó, így az Infotv. hatálya alá tartozó szervezet.

A fenti megállapításokat a NAIH a Magyarország jogállamisági kérdéseivel foglalkozó nemzetközi vizsgálatok során konzekvensen hangsúlyozta.

Figyelemmel a közfeladat törvényi megállapítására, nincs jelentősége annak a ténynek, hogy az egyetemen évente mennyi hallgató folytatja tanulmányait önköltséges formában.

2. Az Infotv. 3. § 5. pontja értelmében közérdekű adat az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, a személyes adat fogalma alá nem eső, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörére, illetékességére, szervezeti felépítésére, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat.

Az Infotv. 3. § 6. pontja alapján közérdekből nyilvános adat a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli.

A közpénzekkel való gazdálkodás átláthatósága érdekében az „üvegzseb-szabályok” kiterjesztették a nyilvános adatok körét, így minden olyan adatot, amely a magántulajdonban lévő gazdasági társaságok vagy éppen magánszemélyek üzleti titkának minősülne a közfeladatot ellátó szervvel létrejött szerződésével, támogatásával kapcsolatban, az Infotv. 27. § (3) bekezdése közérdekből nyilvános adatoknak minősít. Így tehát a központi és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai uniós támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezménnyel, az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével kapcsolatos, közérdekből nyilvános adatként bárki számára megismerhető adat. A nyilvánosságra hozatal azonban nem eredményezheti az olyan adatokhoz – így különösen a védett ismerethez – való hozzáférést, amelyek megismerése az üzleti tevékenység végzése szempontjából aránytalan sérelmet okozna, feltéve hogy ez nem akadályozza meg a közérdekből nyilvános adat megismerésének lehetőségét. Az üzleti titokra való hivatkozást szűken kell értelmezni és minden esetben konkrétan meg kell tudni jelölni azt az indokot, amely az információ nyilvánosságra kerülése esetén aránytalan sérelmet okozna a gazdasági életben.

Az információszabadság, mint alapjog nem abszolút jellegű. Ez azt jelenti, hogy korlátozásnak vethető alá, illetve bizonyos esetekben akár ki is zárható a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerhetősége vagy terjeszthetősége (például a nem közérdekből nyilvános személyes adatok; a minősített adatok; uniós jogi aktus alapján meg nem ismerhető adatok vagy a döntés megalapozását szolgáló adatok vagy akár a már hivatkozott üzleti titok védelme okán).

3. A közfeladatot ellátó szervek átláthatóságának egyik pillére az Infotv. által szabályozott közérdekű adatok megismerése iránti igény, mely kielégíthető általános

tájékoztatás, elektronikus közzététel vagy egyedi adatigénylés alapján történő adatszolgáltatás útján.

Az elektronikus közzétételi kötelezettség teljesülés során is figyelembe kell venni az Infotv. 32. §-át, amely a gyors és pontos tájékoztatás kötelezettségét írja elő a közfeladatot ellátó szervek számára. Az Infotv. 33. § (1) bekezdés értelmében a kötelezően közzéteendő közérdekű adatokat – proaktív módon – internetes honlapon, digitális formában, bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, kinyomtatható és részleteiben is adatvesztés és -torzulás nélkül kimásolható módon, a betekintés, a letöltés, a nyomtatás, a kimásolás és a hálózati adatátvitel szempontjából is díjmentesen kell hozzáférhetővé tenni.

Amennyiben az alapítványi fenntartású egyetemhez közérdekű adatigénylés érkezik és az igényléssel érintett adatokat kezeli, úgy az egyetemnek teljesítenie kell a megkeresésben foglaltakat. Abban az esetben, hogy ha olyan adatokról van szó, amelyek csak az alapítvány, mint fenntartó kezelésében fellelhetőek, úgy az igénylő erről történő tájékoztatása várható el az egyetemtől.

Budapest, 2022. január 21.

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár